

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לעולים חדשים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעתיים

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה חמישה פרקים :

פרק א	—	הבנה והבעה	—	50	נקודות
פרק ב	—	הפועל	—	10	נקודות
פרק ג	—	שם העצם	—	10	נקודות
פרק ד	—	מילות היחס	—	5	נקודות
פרק ה	—	תחביר	—	25	נקודות
	—	סך הכול	—	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : מילון עברי-לועזי, לועזי-עברי, עברי-עברי או מילונית.

ד. הוראות מיוחדות : (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.
(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני וכללי הדקדוק.

שים לב : בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים. קרא אותם, וענה על השאלות שאחריהם.

טקסט 1

משעמם לנו

מאת רותה קופפר¹

- פסקה א השעמום הוא מצב מבלבל שבו מצד אחד אנחנו מרגישים שמשהו חסר, אך מצד שני איננו יודעים מהו הדבר החסר שבזכותו לא נרגיש שעמום. ברוב המקרים ההרגשה במצב זה היא שהיכולות שלנו והכישורונות שלנו אינם מנוצלים ואנחנו ריקים ממחשבות.
- פסקה ב המונח "שעמום" התפתח במאה ה-19 במקביל למהפכה התעשייתית, ששינתה את היחס של בני האדם לעבודה ולפנאי. עד אז אנשים עבדו כדי להתפרנס ולקיים את בני משפחתם. אולם בחברה המודרנית של ימינו צעירים מחפשים עבודה שתהיה גם מעניינת ורווחית וגם תאפשר להם יותר זמן פנוי. עם זאת, הפנאי גם יוצר שעמום.
- פסקה ג השעמום נחשב למגפה של המאה ה-21. במחקר שנעשה באיטליה בסגר הראשון של הקורונה התבקשו אנשים לציין את ההשפעות השליליות של ההתכנסות בבית. מהמחקר עלה שלשעמום יש ההשפעה השלילית ביותר אחרי היעדר החופש ולפני מחסור באוויר הפתוח. מחקר אחר בתחום מלמד עד כמה השעמום נתפס כדבר מעצבן הגורם לחוסר שקט, ולכן אנשים עושים כמעט הכול כדי להימנע ממנו.
- פסקה ד איך קרה שדווקא בעולם המפותח טכנולוגית שבו אנו חיים, ובו אפשרויות בלתי מוגבלות של סרטים, מידע ובידור חינם השעמום עדיין קיים? חוקרים רבים חשבו שהטלפונים החכמים, שמספקים עולם תוכן אינסופי, זמין ומגוון, יעלימו את השעמום. אבל תופעת השעמום קיימת גם בעולמנו המלא בטלפונים ניידים ובטכנולוגיה מתקדמת. מתברר שדווקא הכמות הגדולה של התוכן הקטינה את הערך שלו, כי הכול נהיה זול וזמין לכל אחד ובכל מקום. החשיפה התמידית לתוכן רב רק הגבירה את חוסר השקט הפנימי שלנו וגרמה לנו לרצות לצרוך עוד ועוד מידע. התרגלנו לדפדף באתרים וברשתות החברתיות, אך התקשינו להתחבר לתוכן, להתרכז ולהקשיב. לכן אנחנו משתעממים אפילו יותר בקלות, ומרגישים את חוסר הנעימות שבשעמום.
- פסקה ה אולי הדרך הנכונה להתמודד עם השעמום היא דווקא להימנע מטכנולוגיה. כלומר, לתרגל מצבים של שקט בלי טלפונים ניידים ובלי מסכי מחשב. להורים שילדיהם מתלוננים על שעמום מומלץ לקבוע שעה אחת ביום שבה אין שימוש במסכים. כך הילדים יצטרכו למצוא לעצמם תעסוקה, לפתח את הסקרנות הטבעית שלהם או פשוט לשבת על הספה ולהירגע. אולי כך יצליחו הילדים לפתח את הדמיון שלהם ואת הסקרנות ויפסיקו להשתעמם.

¹ מעובד על פי קופפר, ר' (2020). "שעמום בימי הקורונה-למה זה קורה". כלכליסט. אוזר מתוך <https://www.calcalist.co.il/consumer/articles/0,7340,L-3851131,00.html>

השאלות

ענה על שאלות 1-6 על פי טקסט 1.

1. תאר את השינוי שחל בחברה המודרנית ביחס של בני האדם לעבודה? (4 נקודות)

2. בפסקה ג כתוב: "השעמום נחשב למגפה של המאה ה-21".
מה משמעות משפט זה? הקף את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- השעמום הוא תופעה גדולה בהיקפה שקשה לעצור אותה.
- הסגרים הרבים בתקופת נגיף קורונה הגדילו את השעמום.
- המחקר אודות השעמום נעשה בתקופת הסגר הראשון בגלל קורונה.
- במאה ה-21 השתוללה מגפה שלא הייתה כמוה בשנים שקדמו לה.

3. כותב טקסט 1 מתאר שני מחקרים. מה מטרת הצגת המחקרים?
הקף את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- להוכיח שלישיבה בבית בתקופת הסגר היו השפעות שליליות.
- לבסס את הטענה של הכותב שהשעמום הוא תופעה שלילית.
- להוכיח שנושא השעמום הוא אוניברסלי ומעסיק מדינות שונות.
- לשלול את הטענה שהטכנולוגיה המפותחת פתרה את השעמום.

4. מדוע אנשים משתעממים על אף האפשרויות הרבות שמספקת להם הטכנולוגיה? (3 נקודות)

5. כותבת טקסט 1 ממליצה על דרך לפתרון בעיית השעמום של ילדים.

א. מהי המלצת הכותבת? (2 נקודות)

ב. לדעת הכותבת, מדוע הדרך שהיא מציעה תעזור בפתרון בעיית השעמום של ילדים? (3 נקודות)

6. בפסקה ד מופיע הצירוף "תוכן איך־סופי, זמין ומגוון". (3 נקודות) מהי משמעות המילה זמין בצירוף זה? הקף את התשובה הנכונה.

- דורש השקעת זמן רב
- אפשר להשיג אותו בקלות
- חסר ערך חינוכי
- אי־אפשר להסתיר או להעלים אותו

טקסט 2

חשוב מאוד להשתעמם מדי פעם

מאת ד"ר לירז מרגלית²

פסקה א שעמום מעורר תחושה קשה של חוסר נוחות, אך יש לו יתרונות לא מעטים. ללא שעמום היינו מתרגשים בכל פעם מחדש מכל מצב או אירוע, למשל מטיפות הגשם, מחתול שעובר ברחוב או מרכבת שמגיעה לתחנה. התרגשות כזו הייתה עלולה להחליש את הכוחות הנפשיים שלנו. במקרים מסוימים מצב של שעמום גורם לנו להבין שאנו עסוקים בפעילות לא חדשה לנו או שאינה מאתגרת אותנו. מצב של שעמום גורם לנו להבין לנו שאנו צריכים לבחור בפעילות בעלת משמעות רבה יותר עבורנו. נוסף על כך, תחושת השעמום מעודדת חשיבה יצירתית המפתחת את הדמיון.

פסקה ב חוסר היכולת למצוא את התועלת שבשעמום מתחיל כבר בגיל צעיר. הורים רבים מושיבים את הילד שלהם מול המסך בכל פעם שהוא מרגיש משועמם במקום לעודד אותו למצוא תעסוקה בכוחות עצמו.

פסקה ג כתוצאה משעות צפייה ארוכות במסכים הילדים הופכים להיות תלויים באמצעים חיצוניים, כמו מסכי הטלפון, המחשב והטלוויזיה כדי למצוא סיפוק ועניין. ילדים אלו אינם רוכשים את היכולת להיות עם עצמם, להעסיק את עצמם במחשבות ולבנות לעצמם עולם פנימי עשיר ומעניין באמצעות הדמיון.

פסקה ד היכולת להתנתק מאמצעים חיצוניים אלו ולהתרכז בעולם הפנימי היא יכולת נלמדת. יכולת זאת דורשת תרגול, בעיקר אצל ילדים. בזמן שעמום אנו פנויים לחשוב ולדמיין. דווקא חוסר עניין בסביבה הקרובה הוא שמאפשר לנו לחפש עניין בעצמנו. כך במקום להגיב לצפצוף של הטלפון הנייד, המוח יהיה עסוק ביצירה של מחשבות אחרות כמו זיכרונות, תכנון העתיד, פתרון בעיות וחשיבה מעמיקה על החיים.

² מעובד על פי מרגלית ל' (2019). "אנחנו ממש לא אוהבים להשתעמם, אבל חשוב מאוד שזה יקרה לנו מדי פעם". מעריב. אוחזר

מתוך <https://www.maariv.co.il/journalists/opinions/Article-736321>

ענה על שאלות 7-8 על פי טקסט 2.

7. לדברי כותבת המאמר, לשעמום יש יתרונות לא מעטים.
כתוב שני יתרונות המוזכרים בטקסט 2. (4 נקודות)

8. כותרת המאמר היא **חשוב מאוד להשתעמם מדי פעם**. האם אתה מסכים עם קביעה זאת?
נמק את דבריך והבא להם דוגמה. תוכל להתבסס על המאמר. (5 נקודות)

ענה על שאלה 9 על פי שני הטקסטים. (5 נקודות)

9. מסקנת המחקר המוצג **במאמר א**, בפסקה ג היא: "השעמום הוא דבר שלילי ביותר".
האם כותבת **מאמר ב** הייתה מסכימה עם מסקנה זאת? נמק.

הבעה (15 נקודות)

כתוב חיבור בהיקף של 150-200 מילים על אחד מן הנושאים : **10 או 11**.

שים לב: כתוב את החיבור בעמוד הבא, תוכל להשתמש בעמוד 8 לטייטה.

10. הנהלת בית הספר שלך בודקת את האפשרות לרכוש לתלמידים מחשבים ניידים שבהם יותקנו ספרים אלקטרוניים. המחשבים הניידים יחליפו את ספרי הלימוד ואת המחברות במקצועות השונים. הבע את דעתך בעניין זה. נמק את דבריך.

11. בני נוער רבים שנולדו לעולם הטכנולוגי המודרני מבליים חלק גדול משעות הפנאי שלהם מול המסכים. יש הרואים בכך תופעה טבעית שמחזקת אצל בני הנוער את העצמאות, היצירתיות, את הידע ואת הביטחון העצמי. אחרים רואים בכך סכנה. הבע דעתך בעניין זה. הבא דוגמאות ונמק את דבריך.

פרק ב – הפועל (10 נקודות)

ענה על שתי השאלות 12-13 (לכל שאלה 5 נקודות)

12. לפניך חמישה סעיפים א-ה. בכל סעיף השלם את הפועל החסר, על פי השורש של הפועל המודגש.

דוגמה: בני נוער **מכורים** למשחקי מחשב. אני מחשב את המחשב שלי.

א. מצבים של שקט ושלווה **משפריס** את איכות החיים, לכן אם נתרגל מצבים של שקט ושלווה,

איכות החיים שלנו _____.

ב. ההורים **קיבלו** עצות רבות לפתרון בעיית השעמום בקרב ילדיהם, אך לא כל העצות

_____ בשל הקושי לבצע אותן.

ג. החוקרים בדקו ממה **נגרמת** תחושת השעמום ומה _____ לנו שמחה ואושר.

ד. בני נוער **חושבים** שכל מה שאיננו דרך המסכים הוא משעמם. גם אני _____ כך

בעבר.

ה. רק כאשר **נתרגש** מהטבע שמסביבנו _____ מאושרים.

13. לפניך חמישה סעיפים א-ה. בכל סעיף השלם את שם הפועל החסר, על פי השורש של הפועל המודגש.

א. כאשר רשת האינטרנט **מנותקת** ילדים מרגישים שעמום.

חשוב מידי פעם _____ את הילדים ממסך המחשב.

ב. הטכנולוגיה **משמשת** את בני האדם בחיי היומיום.

צריך _____ בטכנולוגיה בצורה נבונה.

ג. תופעת השימוש בטלפונים ניידים בשטחים ציבוריים **הצטמצמה** לאחרונה.

המשרד לאיכות הסביבה ממשיך לפעול כדי _____ את התופעה.

ד. בעבר **הפרידו** בין תחושת שעמום וחוסר בעולם פנימי עשיר.

היום כבר לא נוהגים _____ בין שתי התופעות.

ה. היכולת להתרכז בעולם פנימי היא יכולת **נלמדת**.

בני אדם צריכים _____ להקשיב לצרכים שלהם.

פרק ג – שם העצם (10 נקודות)

ענה על שתי השאלות 14-15 (לכל שאלה 5 נקודות).

14. א. לפניך שלושה משפטים. כתוב את צורת הרבים של כל אחד מצירופי המילים המודגשים.

- לזמן הפנוי של בני האדם יש **יתרון גדול**.

- יש לנו **תקציב מוגבל** לקניית מחשבים

- צריך **כוח רב** כדי להתאמן בהרמת משקולות.

ב. לפניך שני משפטים. כתוב את צורת היחיד של כל אחד מצירופי המילים המודגשים.

- במאמר תמצאו **רעיונות חדשים**.

- פגשתי **נשים חכמות**.

15. לפניך רשימת מילים :

יְלִדוֹן, הַחֲלָטָה, סְפוּר, כְּפִית, הַתְּעַמְלוֹת,
מְשָׁאִית, נְגָרוֹת, בְּנֵקָאִי, כְּתִיבָה, גְּנָבָה

מיין את המילים בטבלה על פי הדרך שבה נוצרו :

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

פרק ד – מילות היחס (5 נקודות)

ענה על שאלה 16.

16. לפניכם הוראות לפעילות עם ילדים בשעות הפנאי – **הכנת לב מקיפולי נייר**.

בחמש הוראות חסרה מילת היחס את.

הקף רק את המשפטים שמילת היחס את חסרה בהם.

- להכנת הלב תוכלו להשתמש בנייר.
- הניחו הנייר כשחלקו הצבוע כלפי מטה וקפלו אותו.
- פתחו שוב הנייר.
- קפלו אך ורק הפינות של הנייר.
- תקבלו צורת משולש .
- קפלו כלפי פנים צורת המשולש.
- קפלו צד אחד למרכז וחזרו על הפעולה בצד השני.
- קיבלתם לב.
- הראו יצירת הקיפולים שלכם לחברים ולמשפחה.

פרק ה – תחביר (25 נקודות)

ענה על כל השאלות 17-21 (לכל שאלה 5 נקודות).

17. במשפטים שלפניך סדר המילים מבובל. כתוב מחדש כל משפט באופן תקין והגיוני כך שיפתח במילה המודגשת.

א. לחופש / בשבוע / יפרסמו / הבא / תוכניות / המנהלים / הגדול

בשבו

ב. כינוסים / השעמום / בנושא / בישראל / השעמום / נערכו / שני

בישראל

ג. המחשב / במשך / בעיקר / למדנו / שנה / באמצעות / והאינטרנט

pena

18. ציין את הנושא ואת הנשוא בכל אחד מהמשפטים שלפניך.

- בערב החג יצאו בני המשפחה לחגוג עם חבריהם.
- את השירים האלו שמענו בתקופת השירות הצבאי.
- לאחר שעות העבודה רבים מטיילים בשפת הים.
- בשל משבר הקורונה בוטלו במפתיע תוכניות רבות.
- עם סיום לימודי לבחינות הבגרות אנצל את הזמן להתנדבות.

19. א. לפניך פתיחה של משפט :

**הורים רוצים לגדל ילדים עצמאיים ואחראיים, אך...
הקף את ההשלמה המתאימה ביותר למשפט :**

- כבר בגיל צעיר ילדים רוצים להרגיש עצמאיים.
- להורים יש קושי לתת לילדים שלהם עצמאות.
- ילדים עצמאיים יסתדרו טוב יותר בחיים.
- עצמאות ואחריות הם שלב חשוב בהתבגרות.

ב. לפניך משפט שחסרה בו מילת הקישור.

תופעת השעמום של מבוגרים היא תופעה של העולם המודרני, _____ תופעת השעמום של ילדים קיימת מאז ומעולם.

הקף את מילת הקישור המתאימה ביותר לחבר בין המשפטים :

לכן , כי , אבל , אשר , כש

20. לפניך קטע. **הקף את הצורה המתאימה ביותר** מבין המילים המודגשות.

בבתי הספר בישראל קיימת פעילות חינוכית **חשובה/ החשובה** לשעות הפנאי. בית הספר מפעיל **חוגים / החוגים** שונים בתחומים רבים. בתי הספר מנצלים את **תשלומים / התשלומים** של ההורים ואת כספי העירייה כדי לאפשר ליותר **משפחות / המשפחות** לשלוח את ילדיהן לחוגים המעניינים **אלו / האלו**.

21. לפניך חמישה משפטים. הקף את מילת הקישור המתאימה ביותר בכל משפט על פי משמעות המשפט.

- א. ילדים ממעטים לעסוק בפעילות גופנית כאשר / לכן / כי הם מעדיפים לבלות מול מסך המחשב.
- ב. רופאים ממליצים לא לחשוף ילדים קטנים למסכים, למרות זאת / אם / כדי ש הורים מושיבים את הילדים הקטנים מול הטלוויזיה.
- ג. ילדים קטנים מפעילים את הדמיון שלהם לכן / כאשר / כדי ש הם משתעממים.
- ד. אף על פי ש / כי / אם כולנו נפעל למען מטרה אחת, נצליח להשיג אותה.
- ה. תלמידים מצליחים יותר במבחנים כאשר / אף על פי / בשל הם מרוכזים.

ב ה צ ל ח ה

